

SEFARAD, TERRA RECOBRADA

CAMINOS DE
SEFARAD
RED DE JUDERÍAS DE ESPAÑA

redjuderias.org

CAMINOS DE
SEFARAD

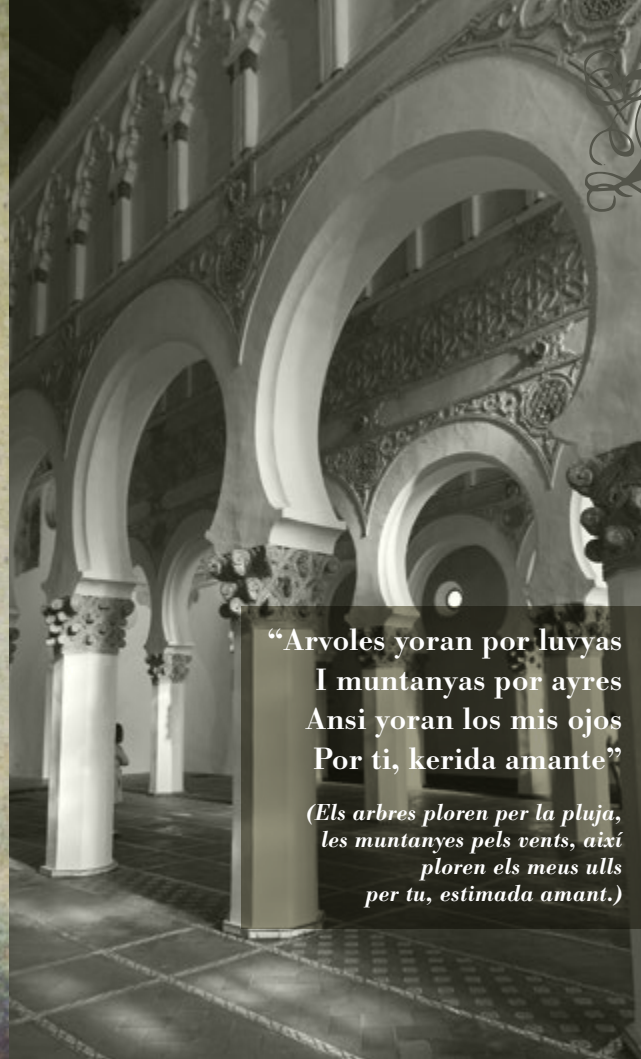
RED DE JUDERÍAS DE ESPAÑA

Noms de les ciutats en judeocastellà:

AVILA, BARCELONA, BEJAR, ESTEYA-LIZARRA,
HERVAS, KAÇERES, KALAHORRA, KORDOBA,
LEON, LORKA, LUZENA, MONFORT DE LEMOÇ,
OVIEDO, PLAÇENCIA, RIBADAVIA, SAGUNT,
SEGOBIA, SHAEN (JAÉN), TARAÇONA, TOLEDO,
TUDELA, TUY.

redjuderias.org

“Arvoles yoran por luyas
I muntanyas por ayres
Ansi yoran los mis ojos
Por ti, kerida amante”

*(Els arbres ploren per la pluja,
les muntanyes pels vents, així
ploren els meus ulls
per tu, estimada amant.)*

Aquesta cançó popular sefardita acaba dient “Què serà de mi? En terres llunyanes moriré”. L'estimada per la qual plora és la pàtria perduda, i se sap que va tornar a ser cantada en els camps d'extermini nazis pels sefardites de tot Europa, que tornaven a trobar-se en tràgiques circumstàncies. El poema l'havien compost segles abans, el 1492, per cantar la nostàlgia d'aquella Espanya de la qual van ser expulsats, però no oblidats. A més, del llegat gastronòmic, artesanal i cultural, i dels barris que van deixar enrere, la literatura de Lope de Vega, les llegendes de Bécquer i les novel·les de Galdós i Blasco Ibáñez els seguien recordant. I avui, gràcies a la Xarxa de Calls d'Espanya, aquests camins de la imaginació s'han concretat en les cases, els carrers i els palaus de totes aquestes ciutats, on podràs gaudir del patrimoni jueu recuperat recorrent els Camins de Sefarad.

Àvila, bressol de la càbala

Qui creui la Puerta de la Malaventura de les muralles d'Àvila entrarà en el jardí de Mošé de Lleó. Savi entre els savis sefardites, aquí va desentraïnyar els misteris de la càbala i els va deixar escrits en el seu famós *Zohar*.

Barcelona, call jueu

Qui va fer la seva primera parada el més famós dels viatgers sefardites, Benjamí de Tudela, que va arribar a l'Índia i a la Xina abans que Marco Polo. Descriu aquesta com una ciutat de comerciants habitada per homes savis.

Béjar, la del retorn

l'aljama de Béjar, el seu barri jueu, hi havia una sinagoga i una escola, banys, carnisseria, forn, hospital i cementiri. A diferència d'altres ciutats, mai no se la va tancar entre murs. Aquesta forma oberta de tractar els sefardites va permetre que nasqués i desenvolupés aquí el seu intel·lecte Judah ibn Musa, eminent metge medieval.

Càceres, jardí d'oliveres

Les cases de la Judería Vieja, a tots dos costats dels carrers costeruts i estrets, amaguen un secret. No només van ser habitatge de jueus, a més a més, la seva paret del darrere és la muralla mateixa. En alguns dels seus muntants roman llavorada la cavitat per a la mezuzà, la capseta on les famílies jueves col·locaven versicles de la Torà. Imprescindible visitar la Judería Nueva, a tocar de la Plaza Mayor.

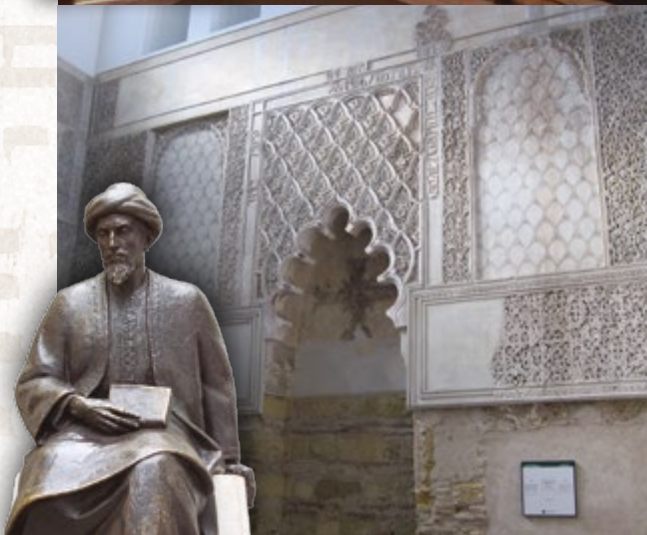
Calahorra, habitada

Per conèixer la Calahorra jueva, mira la lluna, perquè a un dels seus cràters li han posat el nom d'Abenezra, en honor al savi astrònom sefardita que va acabar aquí els seus dies. Després baixa a aquest barri jueu de carrers corbs, molts dels quals no tenen sortida.

Còrdova, Sefarad conservada

La de Còrdova és una de les tres úniques sinagogues que es conserven a Espanya. El seu art esplèndid i el seu interior magnífic ens ensenyen molt sobre el passat de Sefarad. Els jueus van fugir de la ciutat expulsats pels musulmans, i van florir novament sota l'empareda del rei Ferran III.

Estella-Lizarra, mirador i camí

No van tenir mal gust els jueus que van escollir viure a les altures, sobre el riu Ega, a recer dels dos principals castells que unien les poderoses muralles d'Estella-Lizarra. Cada casa de la Judería Nueva al voltant de la fortalesa era un mirador sobre la població. Avui dia podem gaudir de les seves vistes privilegiades.

Hervás, artesana i conversa

Fusta, forja, cuir i vidre. Aquestes són les artesanies que es treballen i venen als carrers de la Judería en l'actualitat. Bells objectes en què adilitar la vista, llegat dels sefardites, que s'uneixen a les cases d'arquitectura tradicional amb entramat de tova i castanyer.

Jaén, pionera

Ja ser a Jaén on primer van florir els jueus espanyols. Així ho va fer Hasday ibn Xaprut, conseller dels califes d'Al-Andalus, la casa del qual encara llueix l'estrella de David a la façana tallada en pedra. També va ser d'aquí d'on primer van ser expulsats, el 1483, nou anys abans que a la resta d'Espanya.

Lleó, la del Zohar

Lleó està farcida de restes jueves: a cellers i patis com el del Palacio de Jabalquinto, i en els noms que recorden el seu passat de comerciants: sabateries, argenteries, tallers d'atzabeja... En algun punt del seu call va néixer el savi Moisé de Lleó, qui va portar la cabalística al seu zenit amb la seva obra el *Zohar*.

Lorca, call encastellat

Es excavacions arqueològiques fetes al castell de Lorca a partir de principis del segle XXI, van descobrir les restes del call i la seva sinagoga, la qual mai no va ser dedicada a cap altre culte, ja que va ser abandonada després de l'expulsió dels jueus. La sinagoga, datada del segle XV, s'il·luminava amb llums de vidre penjats a l'interior, que avui es poden admirar al Museo Arqueológico Municipal.

Lucena, ciutat dels poetes

Berla de Sefarad i ciutat dels jueus, ja que, a diferència d'altres ciutats, estava només habitada per sefardites. Poetes i savis van anar a la ciutat atrets per l'acadèmia d'estudis talmúdics. Avui Lucena contempla diferents símbols encryptats en els seus monuments, com el relleu que evoca una menorà a la Torre del Moral del Castillo, seu dels museus Arqueológico i Etnológico.

Monforte de Lemos, estrella hebrea

La història dels jueus a Galícia és la d'una regió tolerant, que, com en el cas de Monforte, no els reclòia en aljames, barris separats. En aquesta ciutat van escollir habitar les places i l'entorn de la muralla, i van deixar la seva empremta d'artesans i comerciants, recordada als noms dels carrers, anomenats com els seus oficis.

Plasència, de la Mota

Sint tombes antropomorfs simbolitzen el més destacat del Cementiri Jueu, on eren sepultats els habitants del call de la Mota. Sobre les restes de l'antiga sinagoga es va erigir el Convento de San Vicente Ferrer, avui dia Parador Nacional. Més tard, un segon call s'assentaria als carrers veïns de la Plaza Mayor actual.

Oviedo, Sefarad del passat i del present

Passat i present jueus es donen la mà a Oviedo. On hi havia el call, en ple nucli antic, estroba l'actual sinagoga en ús, a l'edifici de La Casina de la Plaza del Fontán.

Ribadavia, dolç record

Des dels seus negocis a la Rúa da Xudería van exportar el vi de Ribeiro a molts racons d'Europa. El seu Museo Sefardí recull documents i restes arqueològiques sobre totes les comunitats jueves gallegues, així com dels processos inquisitorials. Rabins llaminers i ambaixadors d'Israel han anat a Ribadavia a tastar els dolços tradicionals sefardites que es continuen coent en algunes de les seves fleques.

Sagunt, primer call

els sefardites van habitar Sagunt des del segle I, i van arribar-hi fugint de la destrucció del temple de Jerusalem feta pels romans. Avui, el seu call es conserva amb el mateix traçat que ells van disposar. Carrerons sense sortida, placetes i carrers estrets i irregulars que ens evoquen l'edat mitjana.

Tarassona, memòria viva

En la seva fugida d'Egipte, els jueus van aixecar les tendes al desert, sota les estrelles, i van anomenar aquesta celebració el Sukkot. Per recordar aquests fets, els sefardites de Tarassona ho celebraven amb el nom de Cabanyelles, a la Plaza de los Arcedianos.

Segòvia, memòria viva

El Centro Didáctico de la Judería de Segòvia, antiga casa-palau d'Abraham Seneor, comptable dels Reis Catòlics i rabí major, i posteriorment del metge humanista Andrés Laguna, és el punt de partida idoni per conèixer els nombrosos vestigis que aquesta ciutat atresora.

Toledo, la de les dues sinagogues

els toledans van ser els jueus més importants d'Espanya, com Samuel ha-Leví Abulafia, que ocupà càrrecs importants a la cort del rei castellà Pere I. El seu sumptuós palau, situat a Toledo, conserva l'oratori, la bellíssima sinagoga del Tránsito, austera en el seu exterior i fastuosa per dins. Avui és un museu que permet conèixer la història dels jueus a Espanya.

Tudela, la del savi Abenezra

Del miler de jueus que van viure a Tudela, de les tres sinagogues del call vell, i de les dues del nou, en queden les cases de tova i maó, amb la seva decoració mudèjar. Fins i tot les baules de les portes semblen recordar els residents que es van endur les claus.

Tui, de sefardites i conversos

El claustre de la catedral de Tui hi ha una menora, o canelobre de set braços, com a record de l'ajut que van prestar els jueus en la construcció del seu claustre. També el Museo Diocesano conserva una cosa única, les gramalletes que, com a cartells, es col·locaven als jueus conversos o es penjaven a les esglésies per destruir la seva reputació.

Descobreix Sefarad visitant els seus destins amb avantatges exclusius

Passaport del Descobridor

Segella'l a cada una de les ciutats que visitis i aconseguiràs sorpreses exclusives de la Xarxa de Calls.

La teva guia RASGO

Restaurants, allotjaments, senyalització, guies turístiques i oferta cultural dels calls reunits en una guia.

Sefarad Card

Si mostres aquesta targeta als nostres establiments associats RASGO, tindràs accés a ofertes i descomptes especials.

Aconsegueix-les visitant redjuderias.org

CAMINOS DE
SEFARAD
RED DE JUDERÍAS DE ESPAÑA

redjuderias.org
descubresefarad.com
descubridores@redjuderias.org

